

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ

20.12.2023

Спеціальність 211 «Ветеринарна медицина»

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ:

Завідувач кафедри ветсанекспертизи,
гігієни продуктів тваринництва і патологічної анатомії
ім. Й.С. Загребського, професор

В.П. Лясота
„ 15 “ грудня 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: “Клініко-морфологічна діагностика клостридіозу телят”

Виконавець: Р.М. Гвядзовський

Науковий керівник: М.В. Утеченко

Рецензент: В.В. Сакноч

м. Біла Церква
2023 р.

ЗМІСТ

	Стор.
РЕФЕРАТ	4
ANNOTATION	5
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ, СИМВОЛІВ, ОДИНИЦЬ, СКОРОЧЕНЬ І ТЕРМІНІВ	6
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	10
1.1. Історична довідка	14
1.2. Характеристика збудників клостридіозу	14
1.3. Епізоотологія захворювання	16
1.4. Патогенез	17
1.5. Клінічні ознаки захворювання	18
1.6. Патолого-анатомічні зміни	19
1.7. Діагностика та диференціальна діагностика	20
1.8. Лабораторна діагностика	22
1.9. Лікування	23
1.10. Профілактика	24
1.11. Імунитет та специфічна профілактика	25
1.12. Висновок з огляду літератури	25
РОЗДІЛ 2. ВИБІР НАПРЯМКІВ ДОСЛІДЖЕНЬ, МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ВИКОНАННЯ РОБОТИ	27
2.1. Матеріали і методи дослідження	27
2.2. Схема проведення досліджень	29
2.3. Організаційно-виробнича характеристика ТОВ "Лотівка Еліт".....	30
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	39
3.1. Епізоотологія клостридіозу (анаеробної ентеротоксемії) телят на МТФ ТОВ "Лотівка Еліт" Хмельницької області Шепетівського району	39
3.2. Результати клінічного обстеження телят	40
3.3. Результати некропсії телят	40
3.4. Результати лабораторних досліджень	42
3.5. Результати гістологічних досліджень	43
3.6. Диференційна діагностика	44
3.7. Лікування	45
3.8. Профілактика клостридіозу телят	46
РОЗДІЛ 4. АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	51
ВИСНОВКИ	59
ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	61
ДОДАТКИ	67

РЕФЕРАТ

Магістерська робота викладена на 76 сторінках комп'ютерного тексту, уміщує наступні розділи: вступ, огляд літератури, вибір напрямків досліджень, матеріали та методи виконання роботи, результати власних досліджень, аналіз та узагальнення отриманих результатів, висновки, пропозиції виробництву, список використаної літератури (58 зарубіжних джерел), додатки. Роботу ілюстровано 1 таблицею, 16 рисунками.

Об'єкт досліджень – телята хворі на клостридіоз.

Методи досліджень: епізоотологічний, клінічний, патолого-анатомічний, гістологічний, лабораторні методи.

Методологія роботи базувалася на розкритті епізоотологічних та морфогенетичних основ нозологічної одиниці для молодняку великої рогатої худоби та створення ефективного протоколу за клостридіозу телят.

Діагностика анаеробної ентеротоксемії проводилась комплексно з урахуванням елементів ензоотії, анамнезу, клінічного обстеження (за можливості), результатів некропсії на спеціальних лабораторних досліджень.

Клостридіоз телят лише на підставі епізоотологічних даних, клінічних симптомів та патолого-анатомічних змін проводити не так вже й легко. Тому вирішальними є дані лабораторних досліджень.

Наукова новизна – вперше було вивчення епізоотичної ситуації заразної інфекційної етіології у великої рогатої худоби в умовах в ТОВ "Лотівка Еліт". У нозологічному профілі встановлено: характер прояву епізоотичного процесу враховуючи вікову категорію тварин, сезонність, клінічні симптоми, патолого-анатомічні зміни за клостридіозу телят.

Ключові слова: клостридіоз, телята, *Clostridium perfringens*, симптоми, некропсія, гістологія.

Результати кваліфікаційної роботи пройшли апробацію на Всеукраїнській науково-практичній конференції здобувачів вищої освіти "Молодь - аграрній науці і виробництву. Актуальні проблеми ветеринарної медицини". Б. Церква, 14.04.23 р. (Додаток А).

REFERAT

The master's thesis is laid out on 76 pages of computer text, contains the following sections: introduction, review of literature, selection of research areas, materials and methods of work, results of own research, analysis and generalization of obtained results, conclusions, proposals for production, list of used literature (58 foreign sources), applications. The work is illustrated with 1 table, 16 figures.

The object of research is calves suffering from clostridiosis.

Research methods: epizootological, clinical, pathological-anatomical, histological, laboratory methods.

The methodology of the work was based on the disclosure of the epizootological and morphogenetic bases of the nosological unit for young cattle and the creation of an effective protocol for clostridiosis in calves.

The diagnosis of anaerobic enterotoxemia was carried out comprehensively, taking into account the elements of enzootics, history, clinical examination (if possible), the results of necropsy and special laboratory tests. It is not so easy to conduct clostridiosis in calves only on the basis of epizootological data, clinical symptoms and pathological-anatomical changes. Therefore, the data of laboratory studies are decisive.

Scientific novelty - for the first time there was a study of the epizootic situation of contagious infectious etiology in cattle in the conditions of "Lotivka Elite" LLC. The nosological profile established: the nature of the manifestation of the epizootic process, taking into account the age category of the animals, seasonality, clinical symptoms, pathological-anatomical changes in calf clostridiosis.

Key words: clostridiosis, calves, *Clostridium perfringens*, symptoms, necropsy, histology.

The results of the qualification work were approved at the All-Ukrainian Scientific and Practical Conference of Higher Education Graduates "Youth - Agrarian Science and Production. Actual problems of veterinary medicine". B. Tserkva, 04/14/23 (Appendix A).

ВИСНОВКИ

1. У ході проведених досліджень було вивчено ензоотію клостридіозу телят в умовах ТОВ "Лотівка Еліт" Хмельницької області, Шепетівського району та встановлено, що вона є напруженою.
2. Гостре захворювання на анаеробну ентеротоксемію телят з ознаками геморагічного ентериту викликає *C. perfringens*.
3. Хвороба вражала телят до 10-денного віку із високою смертністю серед 3-5-денних.
4. Захворювання характеризувалося геморагічним ентеритом, ознаками колік, тетанічними та тонічними спазмами, слабкістю та прострацією.
5. Телята які гинуть через 2-4 години після перших симптомів. При розтині у них відзначали геморагічне та некротичне запалення худі та клубової кишок.
6. У кишечнику полеглих тварин виявляли бета-токсин *C. perfringens*
7. Враховуючи виробничі випробування, рекомендовано інактивовану вакцину для профілактики клостридіозу і пастерельозу ВРХ (ВАН ШОТ УЛЬТРА 8), яка зберігає напружений імунітет протягом 12 місяців.
8. Використання терапії хворих телят на клостридіоз, за гострого плину, є не ефективним.